

Γιώργης Οικονομόπουλος

Ναρκωτικά και πολιτική

«Πάντοτε όπισθεν των τοξικομανιών υπάρχουν πολιτικοοικονομικά συμφέροντα που κινούν τις τοξικές ουσίες και αναζητούν θύματα». ΕΤΡΙΓΓΑΡΗΣ

Η πολιτική θεώρηση των ναρκωτικών τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, είναι γεγονός ότι είναι λειψή και περιορίζεται σε αφορισμούς του στυλ: «Εισβολή του Αμερικανικού τρόπου ζωής, ή κάτι παρόμοιο. Η φύση του προβλήματος κι ο φωτισμός του προτείνεις λειτουργίας του που θα μπορούσε να γίνει με την ιστορική ανάλυση ^ σ υ γ - κεκοιμένων χωροχρονικών συνθηκών δεν έχει ακόμα δοθεί. Έτσι γινομασθεατες ενός φαινομένου για το οποίο κυριαρχεί τόσο η άγνοια, όσο και οι σπασμοδικές η τυχοδιωχτικές ερμηνείες και προτάσεις αντιμετώπισης του.

Η χρήση ψυχοτρόπων ουσιών, γνωστή από την αρχαιότητα, για άλλοτε οΑΑεεε ουσίες, πέρασε απαγορεύσεις ή προωθήσεις, που εξυπηρετούσαν και εξι ^ P " ο υ ν πολιτικοοικονομικά ή θρησκευτικά συμφέροντα με τελικό σκοπό τον τειών μαζών. Το επίπεδο συνείδησης των κυβερνούμενων πολιτών, αν " P ^ ? " * αμφισβητούν και να ξεγείρονται με τον υπάρχοντα τρόπο ζωής ή αντίθετα ν ρούν, να αποδέχονται και να τον αναπαράγουν, ενδιέφερε πάντα προς τη δεύτερη κατεύθυνση τους κυβερνούντες, στο βαθμό που δεν εξέφραζαν τα λαϊκά συμφέροντα αλλά αυτά μιας άρχουσας τάξης. Ιδιαίτερα το φαινόμενο των εξαρτητικών - ναρκωτικών ουσιών σαν κοινωνική απειλή, εμφανίζεται με την ανάπτυξη του καπιταλισμού και παίρνει πιο τραγική μορφή με την επιστημονικοποίηση της τεχνικής και συγκεν-

τρόσης της εξουσίας. Η χρησιμοποίηση των «μανικών βοτανιών», φεύγει πια από τα ιερατικά χέρια των απόκρυφων μυστηρίων και περνάει στα χέρια των οικονομικών και πολιτικών ολιγαρχιών. Είναι γνωστοί οι πολύνεκροι «πόλεμοι του Οπίου» που έκανε η Αγγλία για να μπορεί να εισάγει ελεύθερα τεράστιες ποσότητες αυτής της ουσίας στην Κίνα, την ίδια πάνω κάτω περίοδο που ο Ένγκελς στο έργο του: «η κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία» καταγγέλλει το ποτό Godfrey's Cordial που ήταν μίγμα από όπιο και λαύδανο και που η εργατική τάξη καταναλάει σε μεγάλες ποσότητες.

Η προώθηση και η απαγόρευση ψυχοτρόπων ουσιών, στη βάση πάντα της δημιουργίας συνείδησης συμβατής με την κατεστημένη τάξη πραγμάτων, μπορεί να διαπιστωθεί ήδη από το Μεσαίωνα, όταν στην Ευρώπη αρχίζει το «κυνήγι των Μογισσών»· μέχρι τον 18ο αιώνα, εννιά εκατομμύρια (!) γυναίκες που έκαναν χρήση Ντατούρας, Υοσκιάμου, Μανδραγόρα και άλλων ψυχοτρόπων, ακρωτηριάστηκαν, διαμελίστηκαν και κάηκαν ζωντανές, στο βαθμό που τα «βότανα» αυτά δημιουργούσαν οράματα ασυμβίβαστα με τα δόγματα της εκκλησιαστικής εξουσίας και με την αναγκαία κοινωνική υποταγή που με το κρασί και την μύρα διαφυλάγονταν. Για το τελευταίο, ως ξαναθυμηθούμε τον Ένγκελς (Διαλεχτά Έργα): «Τα πάντα συμφωνούν για να σπρώξουν τον εργάτη στο πάθος του ποτού (...) Το πάθος στο Ρωσά έπαψε να είναι για την εργατική τάξη μια κακή συνήθεια. Έγινε αναγκαίο κι αναπόφευκτο αποτέλεσμα της κατάστασης ενός αντικείμενου χωρίς θέληση. Αυτοί που έκαναν τους εργάτες ένα απλό αντικείμενο, φέρνουν την ευθύνη». Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να σημειώσουμε πως τα αίτια και τ' αποτελέσματα της προώθησης ή απαγόρευσης ψυχοτρόπων, είναι σύνθετα, αλληλοεξαρτημένα και καθοριζόμενα από τις ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές, πολιτιστικές και πολιτικές συνθήκες της κάθε περίπτωσης. Λέγοντας ναρκωτικά σήμερα, από την κοινή γνώμη, νοούνται οι απαγορευμένες ουσίες —αυτές που είναι παράνομες· σε επέκταση, οι νόμιμες δεν θεωρούνται ναρκωτικά. Οι ουσίες που έγιναν παράνομες —με την κοινή λογική— κάνουν κακό στην υγεία του χρήστη και στην κοινωνία και γι' αυτό απαγορεύονται, ενώ αυτές που διαφημίζονται και χρησιμοποιούνται ελεύθερα, δεν πρέπει να κάνουν κακό. Στην πραγματικότητα όμως, αν αναλύσουμε προσεχτικά τις σχέσεις αιτιών - αποτελεσμάτων, θα διακρίνουμε, όχι μόνο πως αυτή η διάκριση σε νόμιμα και παράνομα ψυχοτρόπα, με πρόσημα την υγεία είναι σαθρή· όχι μόνο πως η μεθοδολογία «προστασίας» που ακολουθείται έχει οδηγήσει σε ακακόρυφη αύξηση των πραγματικών ναρκωτικών (ηρωΐνης, αλκοόλ, ψυχοφαρμάκων)· αλλά και πως πίσω από το σημερινό νομοθετικό status γι' αυτά, κρύβονται οι ίδιες πάντα στη διστορική συνέχεια δυνάμεις: αυτές της εκμετάλλευσης του ανθρώπινου πόνου κι ανάγκης, της καταστολής κάθε αντίθετου τρόπου σκέψης και τελικά της χειραγώγησης των πολιτών.

Στο θέμα των ψυχοτρόπων επομένως, όπως και σε όλα τα θέματα που αφορούν την κοινωνική ζωή, η θεώρηση των αιτιών / επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, για την απαγόρευση ή προώθηση τους, μπορεί να γίνει μέσα από διαφορετικό πρίσμα από αυτό της «φροντίδας για την υγεία»· μέσα από το πρίσμα του ποια κατεύθυνση εξυπηρετείται: της εξάρτησης, παθητικότητας και υποταγής ή της ανεξαρτησίας, πρωτοβουλίας και αυτοδυναμίας. Ας το δούμε συγκεκριμένα: Όταν τον 16ο αιώνα, η χρήση του καπνού ήταν απαγορευμένη στη Γερμανία και, στη Ρωσία υπήρχε η ποινή του θανάτου για τους χρήστες, τα αίτια οπωσδήποτε δεν ήταν η αποφυγή καρκίνου των πνευ-

μόνων, αλλά ο φόβος απέναντι σε κάτι καινούργιο που η εξουσία δεν ήξερε τι επιπτώσεις θα είχε στην κοινωνική σταθερότητα. Στις Ισλαμικές χώρες, η απαγόρευση του αλκοόλ, σε αντίθεση με την πολιτιστικά αποδεκτή χρήση του χασίς, έχει ήδη δείξει "ό το επικό ποίημα Brik u Bode (του 16ου αιώνα), σαν αποτέλεσμα της πάλης του ποτού των πλουσίων και κοινωνικά ισχυρών (αλκοόλ) ενάντια στο ποτό των φτωχών (χασίς).» Σε αντίθεση, στη Δύση η πλατειά χρήση του αλκοόλ, με τ' αποτελέσματα που κατάγγελε ο Ένγκελς, οδήγησε στην εφαρμογή του σαν όπλου εξόντωσης και υποταγής των ερυθροδέρμων της Αμερικής και των ιθαγενών της Αυστραλίας, από τους αποικιοκράτες. Η Ελλάδα, στάθηκε από τις πρώτες χώρες στην Ευρώπη, που στις 27 Μαρτίου 1890 με διάταγμα του Υπουργείου Εσωτερικών² απαγόρευσε την εισαγωγή, καλλιέργεια και χρήση του χασίς, σαν «κοινωνική απειλή». Αυτή η «κοινωνική απειλή» αφορούσε τους «μάγκες», που με τη μη προσαρμογή τους στα κοινωνικά αποδεχτά αποτελούσαν πρόκληση. Για το χασίς όμως και τη σχέση του με το αλκοόλ θ' αναφερθούμε παρακάτω.

Στοιχεία από τη Διεθνή Εμπειρία

Με την ανάπτυξη του καπιταλισμού, η βιομηχανική παραγωγή ψυχοτρόπων με κυρίαρχη τη μορφίνη, υπόσχεται πολλά στους κεφαλαιούχους. Από το 1803 πουλιόταν ελεύθερα στα φαρμακεία χωρίς συνταγή και διαφημιζόταν σαν η πανάκεια καε πόνου και οδύνης. Όταν μετά έναν αιώνα, δεν μπορούσε πια να κρυφτεί ότι ήταν πρόξενος καινούργιων πόνων και οδύνης, το 1898 η γνωστή εταιρία Bayer εγκαινίασε την ηρωίνη σαν αποτοξινωτικό φάρμακο από τη μορφίνηΟ). Η είσοδος στην αγορά των καθ' αυτό ναρκωτικών είχε οργανωθεί πια. Σε διάστημα λιγότερο από 10 χρόνια, το νέο αναλγητικό είχε αποδειχθεί πολύ χρότερο από το παλιό· κι όμως η Bayer κράτησε επίσημα το μονοπώλιο του μέχρι το 1923. Η μελέτη της ψυχολογίας των μαζών και ή πετυχημένη εφαρμογή της είχε δώσει σημαντικά εργαλεία για οικονομική και πολιτική κυριαρχία. Η επίσημη εξουσία μπορεί πια να κινείται σε πολλά επίπεδα, με **πολλά** πρόσωπα και να προστατεύεται πίσω από μύθους ηθικής και «λαϊκού συμφέροντος»[^] Όπως καταγγέλθηκε μέσα από το Σουηδικό Υπουργείο Υγείας,³ η Bayer μεTM την απαγόρευση της ηρωίνης, έκανε μυστική συμφωνία με ^{^ ^ P ^ K ^ a ^ v ^ ^ ^ T M ^ K ^ ?} Μαφία για την οργάνωση του παράνομου εμπορίου της. Ομοια στην Αμερική η ποτοαπαγόρευση είχε σαν αποτελέσματα τεράστια κέρδη για τη Μαφία και τους συνδεδεμένους μ' αυτήν κυβερνήτες και ταυτόχρονα, οδήγησε μετά τη λήξη της σε μεγαλύτερη αύξηση της κατανάλωσης αλκοόλ - που ουσιαστικά δεν είχε

Τα συμφέροντα των πολυεθνικών εταιριών αλκοολούχων και ψυχοφαρμάκων μαζί με τα συμφέροντα του πολυεθνικού παράνομου εμπορίου ηρωίνης, ^{A T M T M » 1 T M ° ^} μια τη συνεχή παραγωγή νέων προϊόντων «ασφαλέστερων, απο ^{^ a ^ S} ο από από την άλλη το **χτύπημα** όλων εκείνων που τους ανταγωνίζονται. Ένα επιτελείο απο επιστήμονες και πολιτικούς, προσανατολισμένους προς την πρώτη έχουμε αναφέρει -την ολοκληρωτική με τις παραλλαγές της, εργάζεται για να δ αμορ Φώνει την κοινή γνώμη, ώστε να πείθεται με, τις πολλές φορές, που αναφέρονται στην ανθρώπινη ζωή. Τυπικό παράδειγμα το χασίς. ^{^ ^ £!} ' σι η κάνναβη είναι το πιο αντιεμπορικό από τα ευφορικά μεσα. Με τρεις γλάστρες

κάνναβουριάς σπίτι του κάθε χρήστη, δεν έχει καμιά ανάγκη ν' αγοράσει ή να πουλήσει. Ταυτόχρονα, είναι γνωστό πως τα προϊόντα της κάνναβης ανταγωνίζονται φαρμακολογικά —και έτσι οικονομικά— τ' αλκοολούχα.⁴ Το ν' απαγορεύεται το χασίς, από τη μια, αυξάνει τα κέρδη του παράνομου εμπορίου κι απ' την άλλη, αυξάνει και προστατεύει τα κέρδη των πολυεθνικών του αλκοόλ. Δεν είναι τυχαίο, ότι στις ΗΠΑ, η μαριχουάνα απαγορεύτηκε το 1937, αμέσως μόλις έληξε η ποτοαπαγόρευση. Ο Στριγγάρης, φαίνεται να το ερμηνεύει: «Εν τούτοις βαρείς πότας οινοπνευματωδών ποτών σπανιώτατα έτυχε ν' ανευρόμεν μεταξύ χασισοποτών».³ Ούτε είναι τυχαίο, ότι κύριος εκφραστής της εκστρατείας ενάντια στη μαριχουάνα στάθηκε ο ακροδεξιός ρατσιστής H. Anslinger που στη ΙΟετία του 1930, γέμισε τον τύπο αρχίζοντας από το Reader's Digest, με φανταστικές ιστορίες εγκλημάτων που είχαν δήθεν αίτιο τη μαριχουάνα. Το «δηλητήριο των μαύρων ενάντια στους λευκούς» ήταν το βασικό του σλόγκαν. Όταν το 1972 ερευνήθηκαν αυτές οι ιστορίες, βρέθηκαν καθαρές επινοήσεις.⁶ Η συνέχεια όμως είναι ανδιαφέρουσα. Στη ΙΟετία του '60 η χρήση των ψυχεδελικών ουσιών και ιδιαίτερα της κάνναβης, πήρε έναν χαρακτηρισμό άρνησης των κατεστημένων αξιών, αμφισβήτησης του υβρατικού τρόπου ζωής και συνδεδεμένη με ουμανιστικά και ανατρεπτικά στοιχεία, έγινε σύμβολο της αυτοδιάθεσης. Το αντιπολεμικό και αμφισβητησιακό κίνημα των νέων που εκδηλωνότανε (στις ΗΠΑ) με την SDS (Students for a Democratic Society), το κίνημα των γυναικών, οι χίπις, οι μαύροι πάνθηρες και η νέα αριστερά γενικότερα, συνδέθηκαν με τη χρήση των ψυχεδελικών.

Όπως γράφει το περιοδικό «Drug Abuse in the Modern World* που εκφράζει τις απόψεις του συντηρητικού Υπουργείου Δικαιοσύνης των ΗΠΑ: «Η αρχή της σύγχρονης επιδημίας καπνίσματος χασίς, μπορεί να βρεθεί πίσω στο Μπέρκλεϋ (Πανεπιστήμιο που ξεκίνησε η αμφισβήτηση) το 1965, όταν -ο κάπνισμα χασίς υιοθετήθηκε σαν τελετή αντίθεσης στο βιετναμικό πόλεμο κι ανυπακοής στο κατεστημένο». Οι περισσότεροι απ' αυτούς που είναι ενάντια στο χασίς συμφωνούν: «Η κίνηση του Τίμοθυ Ληον (για τη χρήση του LSD και της μαριχουάνας) υπήρξε μια αδελφότητα που οργάνωθηκε σαν μια αντίδραση εναντίον του αμερικάνικου τρόπου ζωής».⁷ Κι από την αντίθετη μεριά: «Η τελευταία από τις 3 αρχές του Λήου «έβγα έξω» (Drop Out), ήταν το κάλεσμα για άρνηση της αστικής ζωής και πάνω απ' όλα, πήγαινε πέρα από τις ψυχολογικές και θρησκευτικές αναλογίες γιατί έπαιρνε κοινωνική και πολιτική σημασία. Αυτός ήταν κι ο λόγος που εκτός από την αντίθεση των ψυχολόγων και ψυχιάτρων, κέρδισε την οργή των πολιτικών αρχών».* Ακόμα: «Η διάδοση των λεγόμενων ψυχεδελικών ναρκωτικών συνδέθηκε με το φαινόμενο που χαρακτηρίστηκε σαν νεανική αντικουλτούρα και τα ελαφρά ναρκωτικά βρέθηκαν να παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στα πλαίσια του νεολαιίστικου κινήματος αμφισβήτησης».⁹

Το ίδιο και στην Ευρώπη, η χρήση κάνναβης, έγινε χαρακτηριστικό των αριστερών ριζοσπαστών, του Μάη 1968 και των καταλήψεων Πανεπιστημίων στην Ιταλία και στη Γερμανία. Μια έρευνα που έγινε στη Γαλλία το 1977 ανάμεσα στους φοιτητές που ήταν πολιτικά τοποθετημένοι σε ακραίες αριστερές παρατάξεις, έδειξε ότι ένα ποσοστό 37,4% έκανε χρήση μαριχουάνας.¹⁰

Φυσικά, απ' όλα αυτά, δεν βγαίνει αναγκαστικά το συμπέρασμα, ότι τα ψυχοδελωτικά και η κάνναβη είναι κάποια «μαγικά ποτά» για την επανάσταση ή την αλλαγή της κοινωνίας. Κανένα φάρμακο δεν πρόκειται να φέρει την «επικίνδυνη» κοινωνική αλλα-

νή. Κάθε όμως ψυχοτρόπα φαρμακευτική ουσία, έχει διαφορετική δράση στον ψυχισμό· κινητοποιεί ήδη υπάρχουσες τάσεις και ροπές ή καταστέλλει άλλες: «Ο κοπνιστής χασίς είναι ικανοποιημένος με τον εαυτό του κι έτσι δεν κάνει καμία προσπάθεια να καλυτερέψει σαν σπουδαστής ή εργαζόμενος (Σ.Σ. σε μια εκμεταλλευτική εργασία). Σιγά σιγά γλιστρά έξω απ' τα καθήκοντα του και τις ευθύνες του, αλλά νομίζει ότι έχει δίκιο, δέχεται τον εαυτό του όπως είναι και φυσικά δεν συμμορφώνεται με τις γνώμες και υποδείξεις του προϊσταμένου του, του δασκάλου, ή του διευθυντή του»¹¹ και «η ΧΡήση της κάνναβης δημιουργεί απόρριψη κάθε εξουσίας, περιφρόνηση της ιεραρχίας, ειρηνισμό, αδιαφορία στις προοπτικές κοινωνικής ανόδου· ζωή πλάνητα και τάση απόλαυσης της άμεσης στιγμής»¹² ή «κάθε νέος που χρησιμοποιεί τη μαριχουάνα (...) σύρεται προς τα κάτω, συμπαρασύρει και τους φίλους του, κατεβάζει την οικογένεια του και γενικότερα αυτή την ίδια την κοινωνία»,⁷ γιατί τόσο το χασίς όσο και τα ψυχοδραστικά «λαμβάνονται από ανθρώπους (...) που ξεκινούν από την παραδεδομένη κοινωνική κατάσταση, από τη θρησκεία και από άλλες παραδεκτές μυστικιστικές εμπειρίες». ⁷ Ακόμα: «Η κάνναβη αναπτύσσει αξίες εξαιρετικά επικίνδυνες και προκλητικές για το συμβατικό τρόπο σκέψης».¹³

Σε αντίθεση, άλλα ψυχοτρόπα, όπως τ' αλκοολούχα, τα ηρεμιστικά και κυρία η ηρωίνη, έχουν βασικά κατασταλτική επίδραση και ιδιαίτερα τα 2 τελευταία «προστατεύουν» το νευρικό σύστημα από τις «άσχημες» επιδράσεις και τα stress και απομονώνουν το άτομο σε μια τεχνίτη «ασφάλεια», δηλαδή το κάνουν σχετικά αδιάφορο στο κοινωνικό γίγνεσθαι: «ο χρήστης ηρωίνης έχει "φτιάξει" μια προστατευτική ασπίδα γύρω του, που τον αφήνει αμέτοχο στις συγκρούσεις κι επιθέσεις της καθημερινότητας κι ακόμα του δημιουργεί μια αίσθηση ασφάλειας, σιγουριάς και αυτοϊκανοποίησης που του καλύπτουν κάποια μικρά ή μεγάλα κενά (...) Έρχεται όμως μια στιγμή που καταλαβαίνει ότι αυτή η σιγουριά είναι πλαστή -ότι είναι εξαρτημένος από μια σκόνη - ότι καθημερινά απονεκρώνονται μέσα του όλα τα ζωντανά αυθόρμητα συναισθήματα - ότι εξασθενίζει ο οργανισμός του - ότι η μοναξιά του και η ψυχική απομόνωση μεγαλώνουν όλο και πιο πολύ, και θέλει να την σταματήσει και τότε ο οργανισμός του αντιδρά· το σώμα του γιατί αλλάζει ο ρυθμός του κι ο ψυχισμός του, γιατί ξαναβρίσκεται στο κενό που τον έσπρωξε στην ηρωίνη στην αβεβαιότητα για τον εαυτό του, στην απουσία ανθρωπιάς κι επικοινωνίας, στη βία».¹⁴ Δυο είναι οι θεμελιώδεις διαφορές, ανάμεσα στις «ελαφρές» παράνομες ουσίες και στα ναρκωτικά ψυχοτρόπα, ειδικά τα οπιούχα. Τα πρώτα δεν δημιουργούν εξάρτηση και δεν απομονώνουν το άτομο από το περιβάλλον· τα δεύτερα κάνουν τον οργανισμό να μην μπορεί να λειτουργήσει χωρίς αυτά, κι έτσι το μόνο ενδιαφέρον του χρήστη είναι να έχει τη δόση του. Στο ψυχικό επίπεδο, η «ασπίδα» της ηρωίνης, αναπαράγει το πρότυπο ανθρώπου που το σύστημα θέλει: αδιάφορου, χωρίς ουσιαστική επικοινωνία, μόνου με τον εαυτό του και τελικά ανίκανου για οργανωμένη κοινωνική αμφισβήτηση και αλλαγή. Το να ταυτιστούν λοιπόν, οι μη εξαρτητικές κι «ανοητικές» ουσίες με τις εξαρτητικές - ναρκωτικές, έδινε στην πολιτικοοικονομική ολιγαρχία εκτός από τ' άλλα ένα σημαντικό όπλο ενάντια στην απειλή της αμφισβήτησης. Με κύριο άξονα την άγρια καταστολή, οι μεν χρήστες μη εξαρτητικών ουσιών καταδιώκονταν και φυλακίζονταν, οι δε εξαρτημένοι στις ουσίες, που ρισκάροντας καθημερινά με τη βελόνα τη ζωή τους, δεν τρόμαζαν από τις φυλακές, αναγκάζονταν να γίνονται οι ίδιοι μικρο-έμποροι για να εξασφαλίζουν τη δόση τους που με το κνηνητό, έφτανε σε αβάσταχτες χρηματικά τιμές.

Η πραγματικότητα αυτού του μηχανισμού, που συνίσταται στο ότι, όσο αυξάνει η καταστολή, τόσο αυξάνει η κατανάλωση ηρωίνης, φάνηκε με θλιβερές συνέπειες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το 1969, ο Νίξον περνάει στο Κογκρέσο την «Ομοσπονδιακή Πράξη Ελέγχου των Ουσιών». Από τα πρώτα μέτρα του νέου νόμου ήταν η κατάταξη της μαριχουάνας στην ίδια ουσιαστική κατηγορία με την ηρωίνη και το ξεκίνημα μεγάλης δίωξης ενάντια στους χρήστες. Μια εκστρατεία αστυνομίας, ναυτικού και αεροπορίας στα Μεξικάνικα σύνορα (γνωστή σαν Operation Intercept) το ράντισμα δηλητηρίων από αεροπλάνα σε εντοπισμένες φυτείες κάνναβης των φοιτητών και των χίππυς, σε συνδυασμό με το ρίξιμο στην αγορά από τη Μαφία (που οι σχέσεις της με το Νίξον είναι γνωστές) μεγάλων ποσοτήτων ηρωίνης, είχαν σαν αποτελέσματα: α) ο αριθμός των συλλήψεων για χρήση κάνναβης μόνο, να δεκαπλασιαστεί σε 5 χρ> α (από 18.000 το 1965 σε 180.000 το 1970) και να γίνει 441.000 το 1976.¹³ β) Με την ταύτιση κάνναβης - ηρωίνης και με τις καθημερινές έρευνες, συλλήψεις, προφυλακίσεις και βίαιες επεμβάσεις, ο αριθμός των χρηστών ηρωίνης, ανέβηκε με το διάβα του χρόνου από 824.000 το 1972 σε 3.700.000 το 1977, δηλαδή υπερτετραπλασιασμός σε 5 χρόνια.¹⁶ Μπορούμε να πούμε ότι αυτά που στόχευε ο καινούργιος κατασταλτικός νόμος, δηλαδή την πίεση μιας έκφρασης της αυτοδιάθεσης και τη δημιουργία άρρωστων, άρα αποπολιτικοποιημένων ατόμων το πέτυχε. Αν υπολογίσουμε ακόμα, τη μεγάλη αύξηση πώλησης νόμιμων ψυχοφαρμάκων,¹⁷ την αύξηση κατανάλωσης αλκοόλ¹⁷ και το ανέβασμα των τιμών της μαύρης αγοράς με κολοσιαία κέρδη, μπορούμε να δούμε τα συμφέροντα του ολοκληρωτικού πνεύματος, όπως εκφράζονται στις νομοθεσίες για τα ψυχοτρόπα. Φυσικά, όποιο είναι ιστορικά γνωστό, όταν η πίεση αυξάνει και εγκυμονούνται κίνδυνοι, μερικά φιλελεύθερα μέτρα θα σώσουν το πρόσωπο των κυβερνούντων από την κατακραυγή. Έτσι, όσο καιρό «χασικλήδες» και κατακοκόμενοι ήταν οι ισπανόφωνοι κι οι πορτορικανοί, όσο καιρό άρρωστοι από πρέζα και νεκροί από «κομμένη» ηρωίνη ήταν οι νέγροι των γκέτο, δεν υπήρχε πρόβλημα για τις ευημερούσες μεσοαστικές αμερικάνικες οικογένειες: όταν όμως άρχισαν να μπαίνουν φυλακή και ν' αρρωσταίνουν τα δικά τους παιδιά, τότε θυμήθηκαν το «άδικο» των νόμων για τα ναρκωτικά, και ψήφισαν τον Κάρτερ, που δοκίμασε την «εκτόνωση» της φιλελευθεροποίησης. Όμως όλο το διάστημα μέχρι τον Ρήγκαν, οι «πολέμιοι της μαριχουάνας», όν έπαψαν να γράφουν λίβελλους και να προσπαθούν με το ζόρι ν' ανακαλύψουν ιατρικές βλάβες από τη χρήση της. Ας τους δούμε πολιτικά.¹⁸

Ο G. Nahas γνωστός πολέμιος της μαριχουάνας, συνεργάτης του περιοδικού «Πόλεμος κατά των ναρκωτικών» που εκδίδεται από τον ηγέτη φανατικών ρατσιστικών ομάδων L. La Rouche.

Ο C. Turner, βασικός σύμβουλος του Ρήγκαν για τα ναρκωτικά, συνεργάτης του Αμερικάνικου Υπουργείου Δικαιοσύνης για το περιοδικό Drug Enforcement.

Ο N. Clements, κυβερνήτης του Τέξας, υπεύθυνος για τις κατάφορες παραβιάσεις άρθρων του Συντάγματος με αφορμή τα ναρκωτικά, ήταν πρώην γραμματέας εθνικής άμυνας στο γραφείο του Νίξον κι έχει συνεργάτη τον H. Perot ακροδεξιό εκατομμυριούχο στρατοκράτη.

Για τον H. Anslinger πρώην διευθυντή του Ομοσπονδιακού Γραφείου Ναρκωτικών, αναφέραμε, και για τους συνεργάτες του Νίξον. Mitsel και Σπ. Άγκνιου είναι περιττό ν' αναφερθούμε. Τόσο οι τελευταίοι, όσο και όλες οι δεξιές κυβερνήσεις, όπως του Κάλλαχαν στην Αγγλία, επιτέθηκαν με δριμύτητα στα συμπεράσματα των επιστη-

μονικών επιτροπών που ζητούσαν το διαχωρισμό της κάνναβης από την ηρωίνη.

Όλοι αυτοί, κράτησαν ζεστό το κλίμα για να συνεχιστεί η εκστρατεία κι επίσημα πια με τον Ρήγκαν, που η γυναίκα του Νάνσυ προΐσταται τον *διωγμού ενάντια στην* κάνναβη.

Τα ναρκωτικά στην Ελλάδα

Αναφερθήκαμε κύρια στην αμερικάνικη κατάσταση σχετικά με τα ναρκωτικά και την πολιτική, γιατί η ελληνική πραγματικότητα αντανακλούσε -και αντανακλά- από την νομοθετική πλευρά την αμερικάνικη κατεύθυνση.

Στην Ελλάδα, μέχρι πρόσφατα, αυτό που κυνηγούσαν σαν ναρκωτικό ήταν το χασίς· βασικά η δίωξη άρχισε τη 10ετία του *20 και κορυφώθηκε τον καιρό της Μεταξικής δικτατορίας. Μετά τον πόλεμο, το κύριο πρόβλημα για το ελληνικό κατεστημένο, ήταν ο «κομμουνιστικός κίνδυνος» και μόνο τον καιρό της Χούντας -και χωρίς να υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη- ψηφίστηκε ο δρακόντειος νόμος 743 που γεμίζει σήμερα τις φυλακές και τα ψυχιατρεία. Μ' αυτόν στην πράξη, τιμωρείται αυστηρότερα η χρήση χασίς από τη χρήση ηρωίνης. Το πρώτο «ρίξιμο» της πρέζας σε νεολοιίστικα στέκια, έγινε το 1974 λίγο πριν τη μεταπολίτευση (λίγο πριν τη δύση της στρατιωτικής καταστολής έγινε η ανατολή της χημικής καταστολής). Οι εξάρσεις στην εμφάνιση ηρωίνης στη νεολαία σημειώθηκαν τις χρονιές 1976, 1979 και μετά την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ. Αυτό που έχουμε παρατηρήσει, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, είναι οτι ταυτόχρονα με το «ρίξιμο» στην πιάτσα μεγάλων ποσοτήτων ηρωίνης, εξαφανίζεται το χασίς, φαινόμενο αν όχι ύποπτο, τουλάχιστον περίεργο, στο βαθμό που στις περισσότερες περιπτώσεις διακινούνται από τους ίδιους ανθρώπους. Θα ξανάρθουμε σ' αυτό το σημείο· ας δούμε όμως το θέμα μας από μια άλλη σκοπιά.

Η ελληνική κοινωνία, τέλη 10ετίας '70 αρχές '80, είναι το αποτέλεσμα της οριστικής εγκατάστασης αγροτικών πληθυσμών στις μεγαλουπόλεις και της τεχνητής αστοποίησης τους. Σ' αυτό το έδαφος της διάστασης της συνείδησης των παραγωγών από τις παραγωγικές δυνάμεις που του επιβάλλονται, στο έδαφος της ανωριμότητας που αντανακλά η εξαρτημένη ελληνική οικονομία, χάνεται η φυσιολογική συνέχεια των γενεών και ο νέος ή νέα, βρίσκεται απομονωμένος απ' αυτούς που καθορίζουν το περιβάλλον του. Όπως έχει γραφτεί χαρακτηριστικά: «Ήταν η επέκταση του καπιταλισμού σε όλα τα "κενά" στους διάφορους επιμέρους τομείς. Οι αλάνες που ήταν το καταφύγιο των παιδιών και των εφήβων συμπληρώνονταν με αποκρουστικές πολυκατοικίες. Τα συνοικιακά καφενεία έκλειναν ή μετασχηματίζονταν σε μοντέρνες καφετερίες, θορυβώδεις, ακριβές και απρόσωπες. Τα μεγάλα super-marktes εξαφάνιζαν τα μικρά μπακάλικα, τα οποία λειτουργούσαν όχι μόνο σαν τόποι αγοράς, αλλά συζητήσης, σχολίων και γενικά ανθρώπινων σχέσεων. Αντίθετα τα ψυχρά, μεγάλα super-markets δημιουργούσαν το απάνθρωπο στοιχείο. Τα «επαγγέλματα του δρόμου» γνώριζαν κι αυτά μια πρωτοφανή επίθεση. Συνολικά δηλαδή ξεκινούσε "η καταστροφή της ιδιωτικής κοινωνίας" και στην Ελλάδα, βασικά στις δυο μεγαλουπόλεις της. Αυτό σταδιακά διοχέτευε στα μεγάλα σύνολα τη συνείδηση της κυνικής συναλλαγής, της αποανθρωποποίησης, της ανάγκης για αναφορά στον απρόσωπο, γενικευμένο θεό του εμπορίου και των κατασκευασμάτων του».²⁰

Σ' αυτό το κοινωνικό περιβάλλον και χωρίς να έχει «ψηθεί» στη ρεαλιστική πάλη της κατάκτησης στόχων, που από την ανομοιογένεια έμπαιναν στις προηγούμενες γενιές, ο σημερινός νέος καλείται να ζήσει και να προσαρμοστεί σ' αυτό, που ούτε στα μέτρα του είναι, ούτε κανένα ενδιαφέρον του προκαλεί. Μοναξιά, άγχος, μηχανοποίηση, εξευτελισμός της προσωπικότητας, υποταγή σ' ένα πλέγμα κανόνων που καθόρισαν άλλοι, τον οδηγούν σε 4 δρόμους: εξέγερση - φυλακή, ψυχιατρείο, αυτοκτονία, πρέζα. Και σ' αυτή τη βάση έρχεται το σύστημα με τους νόμους του, να μονιμοποιήσει την αντίδραση του προς κατεύθυνση παθολογική. Το νομοθετικό διάταγμα 743 (για τα ναρκωτικά) φτιαγμένο ακριβώς για να εξουδετερώσει, όσους δεν αντέχουν την κοινωνική πραγματικότητα και θέλουν να ξεφύγουν, φτιάχτηκε σύμφωνα με την αμερικάνικη εμπειρία. Η ταύτιση ουσιών μη-ναρκωτικών (χασίς) με ναρκωτικές, ώστε να κινούνται από τους ίδιους εμπόρους, η προώθηση του χαφιεδισμού (άρθρο 8) και η σύλληψη, ξυλοδαρμός και φυλάκιση αθώων και άρρωστων ανθρώπων για ν' αναφέρουμε τα πιο παράλογα, είναι οι καλύτεροι τρόποι για να μπαίνουν οι άνθρωποι φυλακή για χασίς και να βγαίνουν πρεζάκια: για να μην θεραπεύονται οι άρρωστοι για να εξαφανίζεται ο,τιδήποτε ανθρώπινο σ' αυτούς που θέλησαν να ξεφύγουν για να αυξάνει η ηρωίνη.

Τον Οκτώβριο 1981 ήρθε κι εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα ο ελληνοαμερικάνος αξιωματικός της DEA (Drug Enforcement Administration - κρατική υπηρεσία για τα ναρκωτικά σχετιζόμενη με τη CIA) Ηλίας Ζερβός, επικεφαλής ειδικού κλιμακίου στην αμερικάνικη πρεσβεία για τον έλεγχο των ναρκωτικών, σε συνεργασία με την ελληνική υπηρεσία «Δίωξης». Από τότε άρχισαν και οι θάνατοι από ηρωίνη, μαζί με την υστερική εκστρατεία ορισμένων εφημερίδων. Η δημιουργία κλίματος σύγχυσης και φόβου και η αύξηση της καταστολής μαζί με τις νόμιμες προκλήσεις για μεγαλύτερη αστυνόμευση και έλεγχο της ζωής των πολιτών ήταν μερικοί από τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Οργανώσεις κι επιτροπές εμφανίστηκαν η μετωπική του ΚΚΕ, ΠΑΣΕΝ (πανελλήνια σταυροφορία ενάντια στα ναρκωτικά) και η ΕΣΕΑΝ (επιτροπή σωστής ενημέρωσης και αντιμετώπισης των ναρκωτικών). Η πάλη των θέσεων που για την ΠΑΣΕΝ ήταν: εγκλεισμός των χρηστών σε θεραπευτήρια και διοικητικά μέτρα αστυνόμευσης και για την ΕΣΕΑΝ: Αποποινικοποίηση της χρήσης, διαχωρισμός των ουσιών, χορήγηση Μεθαδόνης (φάρμακο για την ηρωίνη) κι εθελοντική αποτοξίνωση σε θεραπευτικές κοινότητες, αντανακλούσε την ίδια τη δομή, σχέση με το αντικείμενο και ιδεολογία αυτών των οργανώσεων. Η ΠΑΣΕΝ αποτελούμενη από δικηγόρους, βιολόγους κι αντιπρόσωπους κομματικών συλλόγων, δεν είχε καμιά θεραπευτική εμπειρία ή προσωπική σχέση με το πρόβλημα κι ακόμα εξέφραζε την ιδεολογία των «αδικών» που σ' ένα «στιβαρό» κράτος, θα έλυναν το πρόβλημα. Αντίθετα η ΕΣΕΑΝ βασισμένη στη θεραπευτική της εμπειρία με τις «ομάδες αυτοβοήθειας» από πρώην τοξικομανείς εξέφραζε την ιδεολογία της αυτοδυναμίας και αυτοδιαχείρισης.

Στο οξυμένο κλίμα της καλλιεργούμενης υστερίας, άρχισαν οι φασιστικές μέθοδες της συκοφαντίας, της λογοκρισίας και των απειλών ενάντια σ' αυτούς που μιλούσαν για ανθρωπιά και αποποινικοποίηση της χρήσης: «Είνα κέντρα ξένης προπαγάνδας» (Εθνος 17/7/82). «Κρεμάστε τους» (19/7/82). Οι ποινές στα δικαστήρια, έγιναν πιο αυστηρές, το πνεύμα «πονάει χέρι - κόβω χέρι» γινόταν όλο και πιο φανερό. Ο υπουργός δικαιοσύνης Γ. Α. Μαγκάκης επέτρεψε την χωρίς δικηγόρους και μάρτυρες, επιβολή ποινής σχεδόν 4 χρόνων σε τρεις τοξικομανείς κρατούμενες για μια «όχι ασυνή

θιστη παθολογική κρίση που καταλαμβάνει μερικές φορές τους τοξικομανείς».²¹ Σε μια άλλη περίπτωση έβαλαν 4 χρόνια για χρήση χασίς (12/10/82). Σ' αυτό όμως το κλίμα κι ενώ οι χαφιέδες που συλλαμβάνονται το 1977 καταδικάζονται το 1982 με ΙΟετή αναστολή γιατί «βοήθησαν την αστυνομία» (Ελευθεροτυπία 24/3/82) οι προοδευτικοί άνθρωποι αρχίζουν να επαναλαμβάνουν τα λόγια του Στριγγάρι από το 1960: «Δεν φαίνεται πιθανόν να ευρεθεί άνθρωπος, ο οποίος να ζητήσει την καταδίκη άλλου ανθρώπου μόνο και μόνον διότι αυτός είναι ασθενής (...) Ποιος άραγε εκ της στρατιάς των τοξικομανών εγκατέλειψε την έξιν του χάρις εις τα ηθικά πειστήρια του βούρδουλα;».⁵ Ο αντιεισαγγελέας εφετών Β. Παναδόκης γράφει: «Η δικαιοσύνη της φυλακής, δηλώνει αδυναμία για τους χιλιάδες ηθικά και ψυχικά αθώους. Τα 5μελη εφετεία δουλεύουν εντατικά, σωρεύουν καινούργιες ενοχές πάνω σε θρυμματισμένα όνειρα (...) Άλλες λύσεις πρέπει να βρεθούν».²² Στο μεταξύ οι αμερικάνοι με την DEA «καρφώνουν» -υποτίθεται- το φαλαγγίτικο Red Sea, που δεν βρίσκεται, ενώ ανοικαλύπτεται κάποια ποσότητα χασίς, κι έτσι επαναασυνδέουν τις σχέσεις με την ελληνική υπηρεσία δίωξης, που με κάποιες μεταθέσεις είχε μείνει ακέφαλη. Αύξηση του αριθμού των ανδρών της αστυνομίας για τη δίωξη ναρκωτικών, εξοπλισμένοι με ηλεκτρονικές συσκευές, αυτοκίνητα επίσης για τη δίωξη και μερικές καταγγελίες: Σης 13/7/82 συλλήψεις 15 ατόμων από διάφορα μέρη, επειδή ήταν γνωστοί τοξικομανείς: στις 28/8/82 (αναφέρεται από τον Γ. Βότση) εισβολή σε διαμέρισμα χωρίς εισαγγελέα, πάλι για αναζήτηση «Ναρκωτικών». Σης 6/10/82 (αναφέρεται από τον Γ. Βότση) ανύποπτος πολίτης δέρονται στο δρόμο από «όργανα» και σέρνεται στην ασφάλεια, επειδή «νόμιζαν» ότι είχε ναρκωτικά: ενώ στο ίδιο διάστημα δημοσιογράφος της ΕΡΤ-2 παίρνεται από το δρόμο στην ασφάλεια, επειδή «νόμιζαν» ότι είναι πρεζόκιας (Γ. Βότση 10/2/82).

Αυτά όλα μας γέννησαν φόβους ότι μπορεί να γίνει και στον τόπο μας αυτό που έγινε πρόσφατα και στο Τέξας: Πριν μερικούς μήνες ψηφίστηκε πολιτειακός νόμος, που κάνει νόμιμη την παραβίαση του ατομικού ασύλου απ' την αστυνομία - με άγνοια του ενοίκου- και την εγκατάσταση συσκευών για παρακολούθηση κάθε ομιλίας^ με μόνη την προϋπόθεση να θεωρηθεί ο ένοικος «ύποπτος για χρήση ναρκωτικών».¹ Η τραγική όμως συνέχεια με τους 6 θανάτους από ηρωίνη σε 20 ημέρες (Νοέμβρης - Δεκέμβρης *82) φαίνεται ότι ανέκοψε τα σχέδια των νοσταλγών του ολοκληρωτισμού. Η επίσημη στάση μερικά τουλάχιστον (Υφυπ. Νέας Γενιάς, Υπουργ. Κοιν. Υπηρεσιών) φαίνεται να έχει αλλάξει. Και πρέπει ν' αλλάξει, γιατί καμιά κυβέρνηση και καμιά κοινωνία δεν μπορούν να σταθούν, όταν οι πολίτες της φτάνουν στο σημείο να πεθαίνουν από πρέζα, να φυλακίζονται χωρίς νόχουν κάνει κακό σε κανέναν, και να αυτοκτονούν στα αστυνομικά τμήματα και στα κελιά. Για να μην υπάρξουν ξανακρεμασμένοι σαν τον Γ. Πανόπουλο με γράμματα που λένε: «Πεθαίνω για ένα κομμάτι αξιοπρέπειας».

Για μια ζωή μ' εμπιστοσύνη, αξιοπρέπεια κι ελευθερία: *αποποινικοποίηση της χρη-*
“Κ τώρα!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Stefanis C Dombush R., Fink M.: *Hashish: Studies of Long Tern Use*, Raven Press, NY. 1977.
2. Stringaris M.: *Zur Klinik der haschisch psychosen (Nach studten in griechentand)*. Arch. Psychia-Tr. Nervenkr. 100, 1933.
3. Jarisell B., Nordegren T.: *Angest fur mi(;oner. Lakemedelmissbruk 1 sverige*, 1976.
4. Rockwell A.P.: *Alcohol and Marijuana, Social Problem Perspective 1973*, Addict 68.
5. Στριγγάρης Μ.: *Χασίς*, 1964.
6. **Marihuana: Signal of misunderstanding, first report of the national commission on marihuana and drug abuse - V. S. Government, 1972.**
7. Αβραμίδης Α.: *Η αλήθεια για τα Ναρκωτικά*, Αθήνα 1981.
8. Hofmann A.: *LSD my problem child*, Mcgrw - Hill CO, 1980.
9. Κουκουτσάκη - Ανανανιάδη Α.: *Ναρκωτικά και άτυπη κοινωνική αντίδραση. Σύγχρονα θέματα*, τ. 13. 1981.
10. Le Monde de Γ education, Octobre 1977.
11. Miras C: *Experience with Chronic Hashish Smokers. Drugs and Youth. Ch. Thomas 1969.*
12. Δαμιανάκος Σ.: *Κοινωνιολογία του Ρεμπέτικου*, Ερμείας 1976.
13. **Zunnin L.: Marihuana, The Drug and the Problem. Mil. Med. 134, 1969.**
14. ΕΣΕΑΝ: *Ιατρική θεώρηση των Ναρκωτικών ουσιών*. 1982.
15. Στοιχεία από το Marijuana Grower's Guide. And/Or Press Berkeley Ca, 1976.
16. Kaplan H., Freedman A., Sadock B.: *Coprehensive Textbook of Psychiatry 111 3b Ed. Williams Wilkins.*
17. Mcglathizin W., Jamison K., Roseblatt St.: *Marihuana and the use of other Drups. Nature 228, 1970.*
18. Gonzales L.: *The Case against the Bill of Rights. The waron Drups. P.B. 1982.*
19. Μοσχοβάκης Α., Σαββάκη Ε., Αρμαγανίδης Α., Καψαμπέλης Β., Παπανικολάου Γ.: *Κάνναβη • Ψυχο-φαρμακολογία I Υποουλτούρα*, Σύγχρονα θέματα, τ. 3, 1978.
20. Τετράδια, τεύχος 2-3, 1981.
21. Ανακοίνωση του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τα επεισόδια στον Κορυδαλλό, εφημ. Ελευθεροτυπία. 21/8/82.
22. Εφημ. Ελευθεροτυπία, 7/9/82.